

розгляданні конкретних ситуацій та проблемних питань досягається більш високий рівень засвоєння пройденого матеріалу. Кінцевим результатом роботи студента з програмою має бути вміння робити обґрунтовані висновки, формувати рекомендації щодо прогнозування певних явищ та дій.

Досвід показав, що при проведенні лекцій, особливо спритною для студентів є інформація, що розмежується візуальним супроводженням. При розмежуванні текстової подачі матеріалу короткими візуальними кінострічками, де демонструються етапи конструювання, виробництва, перевірки якості, що були документально зроблені на підприємстві, зацікавленість та сприйняття інформації збільшується до 90%. При цьому помічено наступне – студенти підвищують свою загальну інтелектуальну обізнаність і мотивують свій мозковий потенціал до подальшого сприйняття інформації на якісно новому рівні, де вже не викладач примушує їх вчитись, а вони самі зацікавлені у пізнанні подальшого матеріалу з курсу дисципліни.

Таким чином, застосування інноваційних комп'ютерних технологій у навчальному процесі мотивує студента до навчального процесу за рахунок формування пізнавального інтересу та підтримки гедоністичного тону та дозволяє гармонійно поєднати практичну та теоретичну частини курсу дисципліни, індивідуалізувати процес навчання і зробити його цікавим, пізнавальним та плідно засвоєваним.

### Література

1. Сорокіна С.В. Використання інформаційних інтернет-ресурсів як метод мотивації студентів до навчання / С.В. Сорокіна, В.О. Акмен, М.А. Юрченко // Матеріали XI всеукраїнської науково-методичної конференції «Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Інтеграція освіти, науки та виробництва - запорука ефективності навчального процесу» 27 вересня 2013 р. – Харків.: ХДУХТ, 2013. – С.38-40.

## ВПРОВАДЖЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНО-КІНЕСТЕТИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВНЗ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

*Стахів Л.Г., Стахів В.І., Стеців Р.Д.  
Дрогобич, Україна*

Шляхи гуманізації, гуманітаризації, демократизації та модернізації освіти широко висвітлені у низці державних освітніх документах: Законі України „Про освіту”, Державній національній програмі „Освіта” (Україна XXI століття), Концепції національного виховання та ін. Сьогодні в навчально-виховному процесі як у середній загальноосвітній школі, так і у вищих навчальних закладах широко впроваджується низка педагогічних технологій. Тому потрібно оптимально поєднувати різні форми та методи навчання, залучати студентів до ділових ігор та інших ігрових методик, впроваджувати на лекційних та практичних (семінарських, лабораторних) заняттях інтерактивне навчання.

Над цією проблемою працює низка таких сучасних науковців, як Вербицька О., Остапчук О., Химинець В., Кірик М., Пехота О., Пометун О. та ін.

Аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури дозволяє стверджувати, що впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес вищої школи є одним із шляхів здійснення модернізації освіти як дії, спрямованої на зміни відповідно до сучасних вимог. Тому одним із напрямів удосконалення професійної підготовки вчителя середньої загальноосвітньої школи, викладача вищого навчального закладу є підвищення його творчого потенціалу.

Технології, за допомогою яких здійснюють комплексне оновлення освітнього процесу та технологій, у науковій психолого-педагогічній літературі отримали назву *інноваційні* [6, с. 150]. До цих технологій відносять і технології із застосуванням *аудіо- та відеонавчальних засобів* як інформаційних матеріалів на магнітних носіях, аудіо- та відеокасетах, лазерних компакт-дисків, що можуть бути надані користувачу за допомогою магнітофона, відеомагнітофона чи комп'ютера.

Як засвідчує науково-педагогічна література, *візуали*, на відміну від *аудіалів*, сприймають інформацію за допомогою зору й запам'ятовують краще, коли її подають за допомогою додаткових засобів, що демонструють сказане. *Кінестетики* навчаються завдяки особистої участі в процесі, є імпульсивними й не проявляють достатнього терпіння. Найважливішими методами для них є емпіричні вправи – ділові ігри та групові вправи [4; 6].

Аналіз досліджень сучасних науковців дозволяє стверджувати, що небагато студентів належать до „чистих” аудіалів чи візуалів. Студенти здатні ефективно тоді навчатись, якщо викладач забезпечує поєднання візуальної, слухової та кінестетичної діяльності. Тому потрібно поєднувати аудіовізуально-кінестетичну діяльність у навчально-виховному процесі ВНЗ.

З цією метою ми здійснюємо інноваційне планування видів занять із використанням аудіовізуально-кінестетичних методів навчання студентів. З цього приводу нами було проведено анкетування серед викладачів. Розроблена анкета охоплювала такий перелік питань:

1. Чи використовуєте Ви на лекційних (практичних, семінарських) заняттях навчальну дискусію (тема, приклад)?
2. Яким видам семінарських занять Ви надаєте прерогативу?
  - а) семінарам-диспутам;
  - б) семінарам-прес-конференціям;
  - в) семінарам „Мозковий штурм”;
  - г) семінарам-доповідям;
  - д) семінарам-розгорнутим бесідам;
  - е) іншим видам.
3. Які види робіт Ви найчастіше впроваджуєте на практичних заняттях?
4. Які форми роботи Ви застосовуєте під час проведення практичних (семінарських) занять?
  - а) колективні;
  - б) індивідуальні;
  - в) парну роботу;
  - г) групову;
  - д) кооперативно-групову.
5. Чи використовуєте Ви такий вид опитування, як ущільнене?
6. Яке місце займає ділова гра на Ваших заняттях?
7. Які інші ігрові методики Ви використовуєте на практичних (семінарських) заняттях?

Ми прийшли до висновку, що усі викладачі на своїх заняттях впроваджують навчальну дискусію, підбирають цікаві питання для обговорення різних педагогічних проблем, впроваджують елементи педагогічних технологій, застосовують інтерактивне навчання студентів. На основі анкетування ми можемо стверджувати, що серед перелічених видів семінарських занять викладачі віддають прерогативу семінарам-прес-конференціям, семінарам-диспутам. Також проводиться такий цікавий вид занять, як експрес-контроль.

Щодо форм навчання, то у навчально-виховному процесі студентської молоді індивідуальні та колективні форми навчання займають вагоме місце. На другому місці є парна та групові форми роботи зі студентами. Кооперативно-групові роботи використовуються дуже рідко. Також належне місце відводиться діловій грі, яка забезпечує активну творчу діяльність студентів. Особливо хочеться відзначити, що, наприклад, впроваджуючи технологію розвивального навчання, викладачами застосовуються особливо цікаві ігрові методики. Так, зокрема на заняттях використовуються імітаційні, рольові, операційні ігри, впроваджується діловий театр, психодрама.

Наприклад, діловий театр допомагає студентам мобілізувати весь свій досвід та вміння ввійти в образ учителя, зрозуміти його дії і знайти правильну лінію поведінки. Вагоме місце займають рольові ігри, а також такі ігрові методики, як „Оціни рішення”, „Індивідуальний переможець”, „Лабіринт”, „Захист тем” та ін. Такі ігрові методики, як „Педагогічний брейн-ринг”, „Педагогічна імпровізація” також займають вагоме місце на семінарських та практичних заняттях з педагогічних та природничих дисциплін.

Варто зазначити, що під час проведення занять з фахових методик, зокрема з методики викладання природознавства, біології, ділова гра займає вагоме місце, оскільки студенти проводять фрагменти уроків, один із них стає у ролі учителя, а всі інші – у ролі учнів. Ділова гра – це імітація професійної діяльності студентів, один із методів активного навчання. Цю форму роботи викладачі проводять з метою закріплення знань студентів, що дає змогу максимально наблизити навчальний процес до практичної діяльності, розвивати у студентів колективізм, здійснювати суб’єкт-суб’єктні стосунки [1; 5].

Варто зауважити, що у розроблених посібниках з природничих дисциплін викладачами подано методичні рекомендації до проведення практичних занять, кожне з яких є модернізоване згідно з часом. Пропонуються блоки-тести, а також різні колективні, індивідуальні, парні, групові та колективно-групові види практичних робіт на заняттях. Авторами також є рекомендовані зразки розроблених інтерактивних вправ, які доцільно використовувати студентами у формі ділової гри під час проведення уроків з природничих дисциплін.

Так, цікаві аудіовізуально-кінестетичні методи навчання студентів запропоновано для проведення практичного заняття на тему „Аналіз чинних програм із природознавства”. Студентам подається блок-тест, що закріплює їх знання, розвиває кмітливість. Для проведення практичної

частини заняття учні працюють у парах, групах. Так, під час роботи в парах студенти повинні розкрити основні принципи побудови чинних програм з природознавства, а під час групової роботи – утворені групи студентів за пам'яткою аналізують одну із чинних програм; кожен лідер групи перед аудиторією висвітлює дидактичні завдання. Аналогічно проводиться заняття, на якому аналізуються чинні підручники з природознавства.

Під час проведення практичного заняття на тему „Куток живої природи, організація роботи в ньому. Географічний майданчик і методика роботи на ньому з молодшими школярами. Навчально-дослідна земельна ділянка” вагоме місце займає блок-тести. На практичній частині заняття студенти є залучені до *індивідуально-колективної роботи* (висаджуванням і доглядом за кімнатними рослинами; закладанням дослідів в кутку живої природи), до *індивідуальної роботи* (вимірювання довжини тіні від гномона, визначення сторін горизонту за допомогою компаса і місцевими ознаками), а потім повинні активно включитися до *групової*, яка полягає у наступному:

I група - розробляє у групі детальний конспект комбінованого уроку (тема на вибір), користуючись пам'яткою;

II група – розробляє конспект уроку засвоєння знань (тема на вибір), доводить об'єктивну ефективність розробленої моделі процесу навчання на цьому уроці, також користуючись відповідною розробленою пам'яткою.

*Робота в групах* також здійснюється шляхом розробки інтерактивних вправ для проведення уроків з природознавства („Акваріум”, „Незакінчене речення”, „Метод прес”, „Мозковий штурм”, „Мікрофон”) (тему студенти обирають самі).

Цікаві форми роботи запропоновані під час проведення заняття на тему „Методика організації і проведення позакласної роботи при вивченні природознавства”. Під час проведення практичної частини заняття разом зі студентами здійснюється *колективна робота* (обговорення планів гуртків; обговорення сценаріїв свят), *групової роботи* (придумування ідей для складання сценаріїв свят на природничу тематику (орієнтовний конспект з позакласного заходу на тему „Птахи на крилах весну принесли” поданий у додатку методичного посібника) [2].

Проаналізовані нами форми та методи, які ми використовуємо в навчально-виховному процесі вищої школи, добре прислужаться і учителям початкової школи, учителям природознавства та біології у середній загальноосвітній школі.

Отже, застосування аудіовізуально-кінестетичних методів навчання має велику педагогічну цінність, оскільки студенти активно включаються у різні види діяльності, які використовуються на заняттях, проявляють свою творчість під час проведення різних інтерактивних вправ. Вони показують свої знання, краще запам'ятовують матеріал, працюючи у групах, парах. Таке інтерактивне навчання студенти будуть ефективно впроваджувати у своїй майбутній педагогічній діяльності.

### Література

1. Стахів Л.Г. Педагогічні технології у початковій школі: Методичні рекомендації до проведення семінарських занять / Л.Стахів. – Дрогобич: РВВ ДДПУ, 2009. – 97 с.
2. Стахів Л.Г. Методика викладання природознавства: Методичні рекомендації до проведення практичних занять / Л.Стахів. – Дрогобич: РВВ ДДПУ, 2010. – 103 с.
3. Остапчук О. Інноваційний розвиток педагогічних систем в умовах модернізації освіти // Директор школи. – 2003. – № 5 – 6. – С. 149 – 153.
4. Пометун О. Інтерактивні методики та системи навчання / О.Пометун. – К., 2007. – 112 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2010. – 456 с.
6. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність / В.Химинець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.

### НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 6.010203 – «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»\* У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Страшко С.В.

Київ, Україна

Протягом останніх десятиріч в Україні спостерігається загальна тенденція до погіршення стану здоров'я населення загалом та дітей і молоді зокрема. Аналіз статистичних даних і результати низки досліджень свідчать, що середня вікова межа дітей, які починають палити, вживати алкоголь, наркотичні речовини, дедалі знижується.